

Захарченко Н.В.кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри економіки
та моделювання ринкових відносин**Пайзулаєв Б.С.**студент 4 курсу напряму підготовки «Фінанси і кредит»
Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова

ОСОБЛИВОСТІ МЕХАНІЗМУ МІЖБЮДЖЕТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ

Сучасний стан державного управління регіональним розвитком та процеси децентралізації гостро відрізняють проблеми бюджетного регулювання розвитку регіонів. Виникнення конфліктних ситуацій між центром та регіонами щодо обсягів трансфертної підтримки свідчить не тільки про надмірну заполітизованість процесу фінансової децентралізації, а й про те, що сам механізм формування місцевих бюджетів є недостатньо ефективним. Враховуючи зазначене, ми розуміємо, що механізм формування місцевих бюджетів, а насамперед одна із складових цього механізму – міжбюджетне регулювання – потребує кардинальних змін

Міжбюджетні відносини стали предметом дослідження таких вчених як: С.Булгакова, О.Василик, В.Кравченко, О.Кириленко, І.Луніна, В.Опарін, В.Малько, С.Кондратюк, С.Слухай, Т.Токарева, В.Федосов, С.Юрій, В.Швець та ін. У працях названих авторів досить широко висвітлено становлення місцевих бюджетів, регулювання міжбюджетних відносин та законодавчої бази.

Метою роботи є: визначення особливостей міжбюджетного регулювання в Україні.

Механізм міжбюджетного регулювання – це сукупність методів, інструментів, фінансових технологій і правил, за допомогою яких державні й інші уповноважені інститути та органи влади впливають на процеси формування і використання бюджетних фондів для досягнення цілей, визначених соціально-економічною політикою держави.

За напрямками взаємовідносини між бюджетами поділяються на вертикальні - між бюджетами різних рівнів, і горизонтальні - між бюджетами одного рівня (в Україні тільки вертикальні).

Види взаємовідносин: регламентовані законодавчими та інструктивними документами; договірні - на підставі угоди між відповідними органами влади чи управління.

З метою забезпечення відповідності між повноваженнями на фінансування видатків, закріплених законодавчими актами України за відповідними бюджетами, та бюджетними ресурсами, які повинні забезпечувати виконання цих повноважень, здійснюється регулювання міжбюджетних відносин.

Механізм регулювання міжбюджетних відносин базується на використанні фінансових нормативів бюджетної забезпеченості, як певного рівня соціальних послуг у розрахунку на душу населення, надання яких гарантується державою виходячи з наявних фінансових ресурсів та визначеного обсягу міжбюджетних трансфертів.

Фінансовий норматив бюджетної забезпеченості розраховується шляхом ділення загального обсягу фінансових ресурсів, що спрямовуються на реалізацію бюджетних програм, на кількість мешканців чи споживачів соціальних послуг. Отриманий показник коригується коефіцієнтами, що враховують відмінності у вартості надання соціальних послуг залежно від:

- 1) кількості населення та споживачів соціальних послуг;
- 2) соціально-економічних, демографічних, кліматичних, екологічних та інших особливостей адміністративно-територіальних одиниць.

Коригувальні коефіцієнти затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Якщо прогнози доходи відповідного бюджету будуть недостатніми для фінансування розрахункового обсягу видатків, обчисленого із застосуванням фінансових нормативів бюджетної забезпеченості та коригувальних коефіцієнтів, такому бюджету передбачається надання міжбюджетних трансфертів.

Існують такі види міжбюджетних трансфертів:

- дотація вирівнювання;
- субвенція;
- кошти, що передаються до Державного бюджету України та місцевих бюджетів з інших місцевих бюджетів;
- інші дотації.

У Державному бюджеті затверджується обсяг дотації вирівнювання та субвенцій окремо для бюджету кожного з обласних бюджетів, бюджета міста Києва міст обласного значення та районних бюджетів. Окремо затверджуються обсяги коштів, що передаються до Державного бюджету України з місцевих бюджетів. Субвенції виділяються для використання на певну мету в порядку, визначеному тим органом, який прийняв рішення про надання субвенції. Субвенції можуть надаватись на здійснення програм соціального розвитку, виконання інвестиційних проектів, на компенсацію втрат доходів бюджетів місцевого самоврядування на виконання власних повноважень внаслідок надання пільг, встановлених державою, на утримання об'єктів спільного користування та інші.

Послідовна реалізація механізму міжбюджетних відносин нині ускладнюється браком бюджетних коштів. Мають змінитися і основні акценти у проведенні бюджетної реформи. Йдеться, перш за все, про стратегію, яка базується на політиці зміцнення регіонів, посиленні їх реального впливу на економічні процеси. Особливо слід наголосити на необхідності встановлення жорстких заходів відповідальності за порушення бюджетного законодавства. Обов'язковою складовою бюджетної реформи має стати запровадження нових механізмів та додаткових заходів щодо забезпечення гласності та посилення контролю за використанням бюджетних ресурсів.

Міжбюджетні відносини є надзвичайно динамічною системою, визначальні характеристики якої зазнають змін під впливом як внутрішніх, так і зовнішніх факторів. Тому забезпечення збалансованого соціально-економічного розвитку країни можливе за умови проведення активної державної політики підтримки регіонів через механізм фінансового вирівнювання.

Література:

1. Жемеренко Є.В. Використання коштів місцевих бюджетів України // Фінанси України. – 2005. - № 1. С. 10-15.
2. Сунцова О. О. Місцеві фінанси: Навч. пос. – К.: Центр навчальної літератури, 2009. – с 549.
3. Бюджетний кодекс України [електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2542-14>.
4. Управління державним бюджетом України / Підручник за загал.ред. М.Я. Азарова. –Київ., 2010. – 815 с.

Костолонова Л.В.

старший викладач кафедри економіки
та моделювання ринкових відносин

Кукса М.П.

студент 4 курсу напряму підготовки «Фінанси і кредит»
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

РОЛЬ ЕМІСІЇ ЦІННИХ ПАПЕРІВ У ЕФЕКТИВНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ

Найважливішим показником, що характеризує фінансову стійкість кожного окремого банку і банківської системи в цілому, є банківський капітал і забезпеченість фінансовими ресурсами. Від того, наскільки банки приділяють увагу формуванню капіталу та збільшенню ресурсів, залежить їх спроможність активно здійснювати банківські операції та надавати послуги, фінансова стійкість банківської системи, її місце і роль у подальшому розвитку економіки країни, інтеграції банківської системи у світовий фінансовий ринок[1]. В наслідок цього з'являється необхідність дослідження ролі емісійної діяльності у ефективній діяльності банків.

Дослідженню основних аспектів та ролі емісії у діяльності банків, зокрема збільшенню банківського капіталу і залученню коштів шляхом емісії цінних паперів, присвячені праці багатьох провідних вітчизняних та зарубіжних економістів: Е.Н. Василюшиної, О.В. Васюренка, Н.Е. Грязнової, А.Г. Загороднього, А.М. Мороза, О.І. Лаврушина, М.І. Савлука, Е.Ф.Жукова, В.А. Кириленка, Т.Д. Косової, С.В.Мочерного, Л.О. Омелянович, К. Паррамоу, О.О. Папаїки, А.А. Пересади, А.М. Поддєрьогіна, П. Роуза, М.І. Савлука, Д.С.